

Ödön von Horváth

DÉLSZAKI ÉJ

NÉPSZÍNJÁTEK HÉT KÉPBEN.

FORDÍTOTTA: GÁLI JÓZSEF

SZEMÉLYEK

VÁROSI TANÁCSOS

KRANZ

ENGELBERT

BETZ

VENDÉGLŐS

KARL

MARTIN

MARTIN BARÁTAI

EGY MAGDEBURGI ELVTÁRS

FASISZTA

HADNAGY

ŐRNAGY

CZERNOWITZ

ADELE

ANNA

LENI

DVORAKNÉ

KÉT FEHÉRNÉP

HINTERBERGERNÉ ASSZONY

A LEIMSIEDER IKERPÁR

KÖZTÁRSASÁGIAK

FASISZTÁK

Színhely: egy délnémet kisváros. Idő 1930-?

ELSŐ KÉP

Joseph Lehninger vendéglője. Ammetsberger városi tanácsos, Kranz és Engelbert tarokkoznak. Karl kibicel. Betz elégedetten a sörét issza. Martin újságot olvas. A vendéglős az orrát turkálja. Vasárnap délelőtt van, és süt a nap.

Csend.

BETZ Martin. Mi újság a nagyvilágban?

MARTIN Semmi. Csak az, hogy a proletariátus fizeti az adót, a vállalkozó urak pedig ott csapják be a köztársaságot, ahol érik, ez azonban nem újság. Vagy talán mégis az?

Betz kiissza a sörét.

Ezenkívül a köztársaság nyugdíját élvező urak reakciós császári díszfelvonulást rendeznek tábori istentisztelettel és kispuskalövészettel, és mi köztársaságiak mindezt tűrjük, ami viszont szintén nem újság. Vagy talán mégis?

BETZ Kedves Martin, mi egy demokratikus köztársaságban élünk.

Kint most egy fasiszta osztag vonul el zeneszóra. Valamennyien, kivéve a városi tanácsost és a vendéglőst, az ablakhoz lépnek, és némán bámulják a menetelőket. Csak akkor mozdulnak meg újra, amikor az osztag már elvonult.

VÁROSI TANÁCSOS *(kártyával a kezében)* Természetesen szó sincsen arról, hogy a demokratikus köztársaságot valamilyen akut veszély fenyegeti... Már csak azért sem, mivel a reakció nem rendelkezik ideológiai alappal.

ENGELBERT Bravó!

VÁROSI TANÁCSOS Elvbarátaim! Amíg létezik köztársasági védszövetség, ameddig kijár nekem az a megtiszteltetés, hogy a helyi szervezet elöljárója lehetek, addig a köztársaság nyugodtan alhat!

MARTIN Jó éjszakát!

KRANZ Szót kérek! Javasolnék valamit! Amellett vagyok, hogy tarokkozzunk tovább, és ne hagyjuk, hogy ezek a germán idióták megzavarjanak úgynevezett Német Napjukkal!

ENGELBERT És az úgynevezett Harmadik Birodalmukkal!

VÁROSI TANÁCSOS Egyhangúlag megszavazva! *(Keveri a kártyát, és oszt)*

KARL Mi lesz tulajdonképpen ma éjszaka?

VÁROSI TANÁCSOS Mi lenne?

KARL Hát a mi délszaki éjünkkel ma éjszaka...

VÁROSI TANÁCSOS *(a szavába vág)* Természetesen a mi délszaki éjünk ma éjszaka lesz! Vagy azt hiszi itt valaki, netán a köztársasági védszövetséget reakciós oldalról megakadályozhatják, hogy a mi Josef Lehniger elvbarátunknál délszaki éjt rendezzen, mégpedig akkor, amikor a szövetség akarja? A mi köztársasági délszaki éjünk ma éjszaka Mussolini és társai ellenére lesz! Káró ász! *(Kijátssza a lapot)*

ENGELBERT *(Karlhoz)* Hogy te ezt nem tudod!

KARL Honnan tudjam?

BETZ Hiszen már kihirdettem hivatalosan.

ENGELBERT De Karl barátunk bezzeg nem volt ott. Disznó!

KARL Nem lehetek mindig ott.

ENGELBERT Sőt, még a legutóbbi nagygyűlésen sem volt jelen, holmi nőügyek miatt!

KRANZ Szóló!

VÁROSI TANÁCSOS Bettli!

ENGELBERT Kézből?

VÁROSI TANÁCSOS Kézből!

KARL *(Betzhez)* És ezt most hagyjam szó nélkül? Mármint a nőügyeket?

BETZ Hiába is próbálsz tagadni, a nők megakadályoznak abban, hogy a köztársasággal szembeni kötelességeidet...

KARL De hát kikérem magamnak, ez az én legbelsőbb magánügyem. A leghatározottabban kikérem magamnak!

Odakint ismét egy fasiszta osztag vonul el zeneszórára. Valamennyien hallgatóznak, de egyikük sem lép az ablakhoz. Csend.

BETZ Na, persze, minden relatív.

MARTIN Fenét! Disznóság! Mialatt a reakció fegyverkezik, mi, derék köztársaságiak, délszaki éjeket rendezünk.

BETZ Tulajdonképpen szinte hihetetlen, hogy a reakció ennyire megerősödött.

MARTIN Kutyaszart hihetetlen! Ezt előre ki lehetett volna számítani – akié a gazdasági hatalom, mindig annak van igaza, ez köztudomású. Ámde a vezetőség, úgy látszik, nem tudja ezt. Néha még bebeszélem magamnak, hogy tudnotok kellene, de már egyre inkább nehezemre esik...

ENGELBERT Hohó!

BETZ Persze, te pesszimista vagy.

MARTIN Egy nagy szar vagyok.

VÁROSI TANÁCSOS Ezenkívül izgága fráter! Egy közönséges, izgága fráter.

Csend.

MARTIN (*lassan feláll*) Tanácsos uram. Mondd meg nekem, tanácsos uram, ismersz még egy bizonyos Marx Károlyt?

VÁROSI TANÁCSOS (*az asztalra csap*) Persze hogy ismerem én a Marxomat! Még hogy ismerem-e! Egyébként pedig ezt kikérem magamnak!

ENGELBERT Nagyon helyes!

KRANZ Szóló!

VÁROSI TANÁCSOS Talán azt hiszed, te üresfejű fantaszta, hogy a marxizmus megvalósításával hipp-hopp megvalósul a földön a Paradicsom?

MARTIN Hogy te mit értesz azon, hogy hipp-hopp, azt nem tudom. Azt sem tudom, hogy mit értesz Paradicsomon, de élénk színekkel tudnám ecsetelni, hogy mit értesz marxizmuson. Megértetted? Amit én értek marxizmuson, abban hiszek is.

KRANZ A hétszentségit, szóló! (*Kijátssza a lapot*)

Csend.

BETZ Tudod-e, Martin, hogy mit nem tudok én?

MARTIN Nem.

BETZ Nem tudok hinni.

Csend.

MARTIN Azt aztán elhiszem, hogy te nem tudsz hinni. Nem tudsz, mert nem kell hinned. Te sem vagy proletár, te nyugdíjas irodavezető...

BETZ Én ugyan irodai főosztályvezető vagyok, de ez nem fontos, természetesen.

MARTIN Természetesen.

BETZ Egyáltalán nem olyan természetes!

MARTIN (*megrökönyödve nézi*) Akkor nyald ki a seggem! (*Gyorsan el az újsággal együtt*)

VÁROSI TANÁCSOS Finom ember...

Csend.

VENDÉGLŐS Már megint esni fog? Valahányszor leszúrok egy disznót, az időjárás mindig elszúrja a délszaki éjemet.

BETZ Nem hiszem.

VENDÉGLŐS Miért? Mert rólatok van szó, azért?

BETZ Nem. Hanem mert az Írország fölötti magasnyomású légtömegeket kiszorítják a Biscayai-öböl felől érkező alacsony nyomásúak.

VENDÉGLŐS Ki állítja ezt?

BETZ A hivatalos tartományi meteorológiai állomás.

VENDÉGLŐS Eredj, és hagyj engem békén a hatóságaiddal!

Martin újra megjelenik, Betzhez lép, és letesz eléje egy rőpiratot.

MARTIN Nesze!

BETZ Mit csináljak ezzel?

MARTIN Olvasd!

BETZ Minek olvassam ezt az ostoba fasiszta vacakot?

MARTIN Mert érdekelni fog.

BETZ Ki van zárva!

MARTIN Sőt, ez a vacak valamennyi jelenlevő uraság érdeklődésére számot tarthat!

Az uraságok felfigyelnek.

VÁROSI TANÁCSOS Már megint mi baja ennek az örök sértődöttnek?

Betz gépiesen átfutja a röpiratot, hirtelen abbahagyja, és öklével az asztalra csap.

BETZ Micsoda? Felháborító! Ez aztán felháborító. Josef!

A vendéglős zavartan el akar iszkolni.

(Felháborodva végigméri) Állj! Állj meg, kedves Josef!... Ez itt ugyanis mindenekelőtt téged fog érdekelni... Tudod-e, hogy mi áll itt fehér-feketén?

VENDÉGLŐS *(zavartan)* Nem...

BETZ Tehát nem tudsz olvasni?

VENDÉGLŐS *(kényszeredetten mosolyog)* Nem...

BETZ Analfabéta vagy?

VÁROSI TANÁCSOS *(felfigyelve)* Mit jelentsen ez már megint?

VENDÉGLŐS Semmi, emberek, semmi...

BETZ Semmi? Miket nem mondasz, kedves Josef! Az az érzésem, hogy egy utolsó gazember vagy!

VENDÉGLŐS Ezt nem mondhatod, Heinrich.

BETZ Mondom én még kétszer is, kedves Josef!

VÁROSI TANÁCSOS Hogyhogy?

KRANZ A hétszentségit!...

MARTIN *(a szavába vág)* Egy pillanat!

BETZ Egy pillanat! Ez itt ugyanis egy úgynevezett napiparancs, a fasiszta urak napiparancsa, mai Német Napjukra. *(Átnyújtja a röpiratot Karlnek)* Josep, mi, republikánusok, a te törzsvendégeid vagyunk, és te eladod a lelked! És miért? A Mammonért!

KARL Hát ez egyenesen felháborító! Kérlek, barátaim, figyeljeteK ide!

(*Olvas*) „Tizenhat és tizennyolc óra között a játékosok Josef Lehninger kerthelyiségében találkoznak”.

KRANZ Miféle játékosok?

KARL A fasiszta játékosok! Pfuj, disznóság!

BETZ Gyalázat! A mi kedves Josef elvbarátunk a törzsasztalunkat a reakció számára tartja fenn!

KARL És azt hiszi, hogy aztán majd jövünk mi, republikánusok, a délszaki éjünkkel, és jámborul elfogyasztjuk a maradékot!

MARTIN A reakciós urak morzsáit, amit már nem tudtak felzabálni!

ENGELBERT Halljuk, halljuk!

VENDÉGLŐS Azt hiszem, két malomban örölünk...

MARTIN Még mit nem!

KARL Ez aztán korrupt história!

VENDÉGLŐS Nem vagyok korrupt! Nem én vagyok az, kedveskéim, hanem a feleségem.

BETZ Lárifári!

VENDÉGLŐS Semmi lárifári! Nem ismeritek a feleségemet, kedveseim! Ő szarik a politikai helyzetre, neki édesmindegy, hogy az édességét ki zabálja meg! És én, barom, derűs öregségről álmodoztam! Ha nem rakom ki most a fekete-fehér-piros rongyokat, megromlik hatvan adag sertéssültem, az volt ám csak iszonyú ostobaság, hogy megváltoztatták a birodalmi színeket! Szavamra, már teljesen össze vagyok zavarva!

KRANZ Kedves Josef, ha nem lennél a barátom, szembeköpnélek!

ENGELBERT Bravó!

Csend.

VENDÉGLŐS (*kétségbeesetten*) Szavamra mondom, most leiszom magam, és ledurrantom az öregasszonyt, aztán én is kiugrok az ablakon, de előbb még mindent felgyújtok! (*El*)

VÁROSI TANÁCSOS Azt a magasságos mennybéli úristenit! Valahányszor jó lapom van, kitör a botrány! (*Emelt hangon*) Szeretném látni, hogy van-e olyan hatalom, amely ma éjszaka a mi délszaki éjünket megghiúsíthatná! Elvbarátaim, nem hátrálunk meg, még ha összefog ellenünk a nemzetközi reakció, akkor sem! A mi republikánus délszaki éjünk ma éjjel leszáll, úgy, ahogy mondtam! Még egy Josef Lehninger sem

tudja keresztülhúzni a számításunkat! Mindenki jegyezze meg, hogy milyen lap volt a kezében, és a verandámon folytatjuk a kártyázást. Gyertek, elvbarátaim!

MARTIN Hurrá!

KRANZ Te Mefisztó!

Valamennyien elhagyják a vendéglőt.

MÁSODIK KÉP

Utca. Minden házon fekete-fehér-piros lobogók, mert a fasiszták helyi szervezete, ahogy azt az egyik transzparens is hirdeti, Német Napot rendez. Éppen egy osztag vonul el zászlókkal, kiskaliberű puskákkal, zeneszóra, a hazafiúi érzelmektől fűtött lakosság egy része követi. Dvorakné és Leni kisasszony is velük vonulnak.

LENI Most már nem tudok továbbmenni.

DVORAKNÉ Szívből sajnálom, kisasszony!

LENI A zene nagyon szép, de ezekért az egyenruhás urakért nem nagyon lelkesedem. Olyan unalmasan egyformák mind. És nagyon könnyen válnak beképzeltté és magabiztossá. Valami berzenkedik bennem az egész ellen.

DVORAKNÉ Ezt el is hiszem, mivel a kisasszony nem emlékezhet a háború előtti időkre.

LENI Én most itt balra fordulok.

DVORAKNÉ Kisasszony, tulajdonképpen tehetne nekem egy nagy szívesseget.

LENI Kérem!

DVORAKNÉ Az ön őrnagy urának még bizonyára egészen pompás egyenruhái vannak.

LENI Igen, vannak. Régebben még a gyarmatokon is járt, amelyeket elraboltak tőlünk, németektől.

DVORAKNÉ Menjen már és kérdezze meg az őrnagy urat, hogy nem

adná-e el nekem az egyik régi egyenruháját, ez a kisasszonynak igazán nem kerülne semmibe.

LENI Hogy érti ezt?

DVORAKNÉ Ahogy mondom, pontosan úgy.

Csend.

LENI És mit akar azzal az egyenruhával?

DVORAKNÉ (*mosolyogva*) Nézegetném.

LENI Ennyi az egész?

DVORAKNÉ Ahogy vesszük...

Csend.

LENI Nem, azt hiszem, ez számomra kellemetlen lenne...

DVORAKNÉ (*hirtelen dühösen*) Buta liba, buta liba! Nektek, fiataloknak, már semmi illúziótok sincsen! (*Gyorsan el*)

Dobpergés.

KARL (*jön, és felismeri Lenit*) Micsoda véletlen!

LENI Még ilyet! Karl úr!

KARL Semmi kétség.

LENI Hogyan?

KARL Márminthogy mi ketten találkozunk, még hozzá tisztára a véletlen kegyéből.

LENI Ugyan menjen már, ilyesmi gyakran előfordul.

KARL Semmi kétség.

LENI Most nem nagyon érek rá, Karl úr!

KARL Én sem. Hanem javasolhatnék valamit a kisasszonynak.

LENI És mit javasolna nekem?

KARL Azt javasolnám, hogy két ilyen kedves ember, mint mi ketten, ha lehet, találkozzon még ma este – mint ahogy azt már tegnap is javasoltam kegyednek, de nem adódott rá alkalom...

LENI Ne hazudjon már ilyeneket nekem, Karl úr!

Csend.

KARL (*mogorván meghajlik*) Nagyságos kisasszony, még sohasem volt szükségem arra, hogy hazudjak egy nőnek, mivelhogy én mindig egyenes jellem voltam, ezt jegyezze meg!

LENI Nem akartam megsérteni.

KARL Ön megsérteni sem tud engem.

LENI (*rámered*) Hogy érti ezt, Karl úr?

KARL Ezt úgy értem, hogy nem tud engem megsérteni, mert a kisasszony szimpatikus nekem – ön, kisasszony, legfeljebb megbántani tud engem. Így értem. Pardon!

Csend.

LENI Maga rossz ember, azt hiszem.

KARL Nincsenek rossz emberek, kisasszony. Csak nagyon szegény, szerencsétlen emberek vannak. Pardon!

Csend.

LENI De én legfeljebb tíz percig várok magára...

KARL Én pedig csak ötig.

LENI (*mosolyog*) Hát akkor éppen szabad vagyok, maga rossz ember. (*El*)

Martin és Betz jönnek. Martin Leni után néz, aki gyorsan elhaladt előtte, aztán Karlt nézegeti gúnyosan.

KARL Figyelj csak, Martin: én igazán természetesnek venném, hogy a ma éjszakai délszaki éjünkre ne csak rendes vagy tiszteletbeli tagokat hívjunk meg, hanem szimpatizánsokat is szívesen lássunk.

MARTIN Felőlem.

KARL Ugyanis éppen az imént hívtam meg valakit. Egy ismerősömet, akivel én szimpatizálok.

MARTIN Azt, aki az előbb itt volt?

KARL Ismered?

MARTIN Sajnos.

KARL Hogyhogy sajnós?

MARTIN Mert egy szemellenzős fehérchseléd.

KARL Én viszont úgy találom, hogy van neki egy bizonyos...

MARTIN Hát persze hogy van neki egy bizonyos... de az a bizonyos most nem képezi a vita tárgyát! Mert én azt akartam mondani, hogy ez a fehérchseléd begyöpösödött hülye, mégpedig politikai vonatkozásban, ez a nő ugyanis született vaskalapos, a hétszentségit! Hogy lehet ilyenekkel édelegni!

KARL Kedves Martin, te ezt nem érted. Mi ketten felvilágosult köztársaságiak vagyunk, de azért van közöttünk különbség. Te a futószalag mellett állsz, mint köztudomású, én pedig egy zenés kávéházban játszom a Mozartomat meg a Kálmán Imrét – következésképp természetesen én vagyok a nagyobb individualista, már csak azért is, mert művészlélek vagyok. Nekem ezért erősebbek a magánjellegű vonzódásaim, de csak látszólag, mivel bennem minden rögtön művészetté válik.

MARTIN (*vigyorogva*) Ez aztán szép kis kifogás.

KARL Tartozom magamnak azzal, hogy erotikus vonatkozásban politikailag kötetlen életformát folytassak. Pardon! (*El*)

MARTIN Csak rajta!

Csend.

BETZ Martin, tudod, hogy becsüllek téged, noha gyakran már elviselhetetlenül ingerült vagy – mégis azt hiszem, hogy a politikai világhelyzetről alkotott ítéleteidben elsiklasz a természet szerelmi élete mellett, ami pedig nagyon fontos. Az utóbbi időben, elárulhatom neked, Freud professzor műveivel foglalkoztam. Nem feledkezhetsz meg arról, hogy énünket agresszív ösztönök kerítik be, amelyek Eroszunkkal örök harcban állnak, és például az öngyilkossági ösztön, a szadizmus, mazochizmus vagy kéjgyilkosság formájában nyilvánulnak meg.

MARTIN Mi közöm a perverzitásaidhoz, te disznó?

BETZ Mert ezek a tied is!

MARTIN Még mit nem!

BETZ Vagy még sohasem csipkedted meg Annádat, vagy még sohasem

cselekedtél vele valami ehhez hasonlót, amikor... úgy értem: a döntő pillanatban...

MARTIN Figyelj ide, tudod, mibe üsd az orrod? A kiskutya seggébe!
BETZ De hát ezek egyáltalán nem perverzítások, hanem csak ősi ösztönök! Elárulhatom neked, hogy agresszív ösztöneink nagyon is kiemelkedő szerepet játszanak a szocializmus megvalósításában, például gátló tényezők formájában. Félek, hogy e tekintetben struccpolitikát folytatsz.

MARTIN Tudod, mit? Tehetsz nekem egy szívességet. (*Faképnél hagyja*)

HARMADIK KÉP

A városi parkban. Mindenhol zászlók. A levegőt katonazene tölti be. A sarkon két fehérnép álldogál. Késő délután. Ammetsberger városi tanácsos megy át a színen. A két nőszemély kacsint.

AZ ELSŐ (*öreg és szikár*) Ismered?

A MÁSODIK (*fiatal és kövér*) Mondhatnám, nem rossz.

AZ ELSŐ Azt hiszem, a városnál valamilyen nagykutya.

A MÁSODIK Úgy néz ki.

A zászlók most lobogni kezdenek a szélben.

A MÁSODIK (*felnéz*) Csak ne lennének zászlók...

AZ ELSŐ Miért? Szinte felemelőek.

A MÁSODIK Nem, ha zászlókat látok, mindig az az érzésem, hogy még tart a háború.

AZ ELSŐ (*az ajkát festi*) Én nem mondhatok semmi rosszat a világháborúról. Hálátlanság volna.

Csend.

A MÁSODIK (*még mindig felfelé néz*) Hogy lobognak... mi hasznunk belőle?

AZ ELSŐ Én legjobban a mezőgazdasági kiállításokat meg általában a művészi rendezvényeket kedvelem, de az ilyen hazafias ünnepségek se rosszak.

Egy fasiszta halad el előttük.

Az első nőszemély közeledni próbál hozzá.

FASISZTA Lelépni!

Szünet.

A MÁSODIK Voltaképpen a háború az oka.

AZ ELSŐ Minek?

A MÁSODIK Hát mindennek, ami velem történt.

AZ ELSŐ Nevetséges! Mindenki arra a szegény háborúra fog rá mindent.

Anna jön, és háttal a két nőszemélynek, leül egy padra, várakozik.

AZ ELSŐ Hát ez meg ki?

A MÁSODIK Nem ismerem.

AZ ELSŐ Újnak látszik. És mégis, mintha hasonlítana valakihez...

A MÁSODIK (*vigyorgva*) Hozzád...

AZ ELSŐ (*rámered*) Ez most közönséges volt, Ágnes.

Három fasiszta közeledik Anna felé. Anna kikerüli a pillantásaikat. A fasiszták megállnak előtte, és rávigyorognak. Anna feláll, és el akar menni. Martin lép eléje, röviden köszön, és beszélni kezd vele. A fasiszták és a két nőszemély fülelnek, de nem hallanak semmit.

ANNA És?

MARTIN Nincs és. Megint tisztára mosta magát a hazugságaival a városi tanácsos úr. Republikánus méltóságán alulinak tartaná, úgymond, ha ezeknek itt, a Német Napjuk meg a becstelen Lehninger miatt, lemondana az ő délszaki éjéről. Tipikus parlamentáris honatya a leg-

rosszabb fajtából. Minden úgy fog történni, ahogy történnie kell.
ANNA Korrupt alak.

MARTIN A profit uralkodik. Tehát az aszociális elemek kormányoznak. Ezek pedig saját képükre formálják a világot. De kezeskedem róla, hogy ma éjjel lesz még nemulass az ő délszaki éjükön. Kedves baráti megemlékezésül.

A fasiszták a két nőszemély körül foglalatostkodnak.

ANNA Tudod-e, hogy mit mondanak az elvtársak?

MARTIN Mit?

ANNA Azt, hogy neked jövőd van.

MARTIN (*megrántja a vállát*) Hát persze, ismernek. El kellene mennem innen. Egy nagyvárosba.

ANNA Az az érzésem, mintha várnának is rád.

MARTIN Itt nincs cselekvési terem. Azt más is meg tudja tenni, amit én megteszek.

ANNA Nem, azt senki más nem tudná megtenni!

MARTIN Tudod, hogy nem szeretem, ha így beszélsz!

ANNA De hiszen így van! Ha mind olyanok volnának, mint te, jobban állna az emberiség ügye.

MARTIN Én nem tehetek róla, hogy olyan vagyok, amilyen. Hogy értelmesebb vagyok, és nagyobb átütőerővel rendelkezem, az csak arra kötelez, hogy még erőteljesebben küzdjek az igaz ügyért! Nem akarok hallani arról többé, hogy kivétel lennék... A hétszentségit! (*Szinte üvölt Annával*) Jegyezd meg, én nem vagyok kivétel!

ANNA Másképp is közölheted az emberrel, hogy nem vagy az...

Csend.

MARTIN Anna, az idő rohan, és égetőbb problémák is vannak a világon, mint az ilyen formai kérdések. Ne feledkezz meg a kötelességedről!

ANNA Én?

MARTIN A kötelességek köteleznek.

ANNA Martin. Úgy beszélsz, mintha olyan volnék, aki elhanyagolja a kötelességeit.

MARTIN Nem erről beszélek. Ez pimaszság volna. Ne bonyolítsd túl a legegyszerűbb dolgot! Én csak arra akartalak emlékeztetni, amiről tegnapelőtt beszéltünk – tehát, légy szíves, jó? (*El*)

A két fasiszta időközben a két fehérnéppel eltűnt. A harmadik Annát bámulja.

ANNA (*hirtelen*) Nos?

A harmadik fasiszta vigyorog.

ANNA (*mosolyog*) Nos?

Karl jelenik meg a fasiszta mögött.

Anna visszahúzódik.

KARL Pardon!

A harmadik fasiszta vigyorog, gúnyos eleganciával üdvözli Annát, és elmegy.

Csend.

(*Karl visszafojtott izgalommal*) Elnézést, nagysád!

ANNA Te hülye!

KARL Az isten szerelmére! Anna és egy ilyen fasiszta, a világ omlik össze bennem – ki bolondult meg? Én vagy te?

ANNA Te! Nagy nehezen összeeszkábálok valamit, és akkor jössz te, és mindent újra összetaposol, meggondolatlan alak!

KARL Meggondolatlan!

ANNA És felelőtlen!

KARL Felelőtlen! Épp így szidott Martin is, mert egy a politikus nő érdekel, miközben az övé kikezd egy fasisztával – szavamra, most aztán már magam is azt kezdem hinni, hogy bolond vagyok! Teljesen bolond! Annak rendje s módja szerint!

ANNA Nyugodj már meg!

KARL Ó, én szegény Martin barátom!

ANNA De hát én semmit sem teszek Martin tudta nélkül!

KARL (*rábámul*) Tessék?

ANNA Én az égvilágon semmi rosszat nem tettem!

KARL Úgy?

ANNA Teljesen rendben van minden: Martinnak részletesebb információkra van szüksége a fasiszták kispuskáiról, és azért kell egy fasisztához közelednem, hogy kifaggathassam.

Csend.

Karl rágyújt.

Vagy te talán valami másra gondoltál?

KARL Én? Pardon!

ANNA Nagyon durván megsértettél.

KARL Pardon!

ANNA Szégyelld magad!

Csend.

KARL Anna! Én már nagyon sok mindent tapasztaltam erotikus téren, és ezért idővel az ember könnyen válik cinikussá. Különösen ha olyan éles megfigyelőképességgel van megáldva, mint én. Természetesen a te erkölcsi nagyságodhoz nem férhet kétség. Különben is, Anna, te nagyon megváltoztál.

ANNA (*mosolyog*) Köszönöm.

KARL Szívesen. Valamikor ugyanis teljesen más voltál. Azelőtt.

ANNA (*bólint*) Igen, azelőtt.

KARL Akkor nem voltál ennyire puritán.

Csend.

ANNA (*hirtelen komolyan*) No és?

KARL Ha ilyennek látlak, akkor erkölcsileg teljesen kicsúszik a lábam alól a talaj. Martinnak teljesen igaza van, ne hagyjuk ide-oda sodor-
tatni magunkat – már megint randevúm van, bár az illető politikailag közömbös. (*A karórájára néz*)

ANNA Akkor a helyedben egészségesen befolyásolnám.

KARL Lelkemre, ezt meg is teszem! Becsületszavamra!

ANNA Hányszor adtad már erre a becsületszavadat?

KARL Anna! Fontosabb hibáinkat beismerni, mint legyűzni. Ha én most becsületszavamat adom, hogy a ma éjszakai délszaki éjünkön bizonyos passzív rezisztenciát tanúsítok...

ANNA Hogy értsem ezt?

KARL Tehát például: egyetlenegyszer sem táncolok. Becsületszavamra! Egy lépést sem! Még övele sem! Nincs értelme, hogy mint a barom csörtessünk át az életen, és mindig csak alantas ösztöneink kielégítésén járjon az eszünk. *(Önkéntelenül átkulcsolja Anna derekát, anélkül, hogy tudná, mit tesz)*

Anna lassan lefejtí derekáról Karl kezét, és hosszan a szemébe néz. Karl rájön, hogy mit művelt. Csend.

(Karl alattomosan) Azért mégiscsak nevetséges Martintól.

ANNA Micsoda?

KARL Én bezzeg nem tudnám megtenni soha...

ANNA De mit?

KARL El sem tudom képzelni, hogyan szeret ő téged. Úgy értem: vajon normálisan-e, úgy, ahogy szokás...

ANNA Mit akarsz tulajdonképpen?

KARL Csak érdekel. Ha ugyanis ilyesmit kíván tőled, akkor bizonyos értelemben mégiscsak... ha politikaira is... de a sarokra küld. Vajon vívódik-e ilyenkor magában?

ANNA Vívódik?

KARL Igen!

Csend.

ANNA Hát nem! Azért sem fogsz megzavarni! Én jobban ismerem Martint! Ő mindannyiunknál különb. Buta voltam, ostoba, hazug, kicsinyes, gonosz – ő emelt föl. Sohasem voltam megelégedve magammal. Most elégedett vagyok.

Karl könnyedén meghajol.

Most már van tartalma az életemnek, érted? (*Lassan el*)

KARL Pardon! (*Az órájára néz, és várakozóan le-fel járkál*)

LENI (*jön*) Jó estét, Karl úr! Örülök, hogy még itt találom. Sajnos, nem jöhettek előbb!

KARL Még ráérünk. És még jobban is hat, ha később érkezünk oda.

LENI Miért olyan szomorú?

KARL Szomorú?

LENI Hát nem?... Ez a hang! Mintha a túlvilágról jönne. (*Mosolyog*)

KARL Épp az imént egy élményben volt részem. Nevezetesen egy politikai élményben. Jobban számításba kell vennünk az idő követelményeit, kisasszony. Úgy érzem, meg vagyok átkozva.

LENI De kedves Karl úr! Ha valakinek ilyen szép járása van... (*Nevet*)

KARL Hogyan? (*Mereven nézi*)

Leni elnémul.

Csend.

Igen, kisasszony, ön, úgy látszik, nem ért engem, ezt nagyon alaposan meg kellene vitatnunk, csak akkor értené... Sötéten látom a jövőt, kisasszony.

LENI Ugyan menjen már, hiszen maga férfi.

KARL Épp a férfiak eshetnek inkább kétségbe, különösen én, mivel közelebb állok a napipolitikai eseményekhez! A kisasszony nem politizál?

LENI Nem.

KARL Pedig szüksége volna rá.

LENI Miért beszél most erről?

KARL A kegyed érdekében.

LENI Bosszantani akar?

KARL Állampolgári kötelessége lenne.

LENI Miért akarja most ezzel elrontani a hangulatomat? Amikor már úgy örültem a maguk délszaki éjének.

Csend.

KARL Én ugyanis nem olyan vagyok, aki csak úgy letép egy virágot az út széléről. Nekem emberi kapcsolatra van szükségem, és ez politika nélkül nálam nem megy.

LENI Menjen már, ezt maga sem hiszi komolyan!

KARL De igen. Én például képtelen vagyok egy hölgygel hosszabb ideig harmonizálni, ha más a világnézete, mint az enyém.

LENI Maguknak, férfiaknak, mind egyformák a világnézetük.

Csend.

KARL A kisasszony, ugye, német?

LENI Igen.

KARL Látja, kisasszony, ez a mi átkunk nekünk, németeknek, hogy nem törődünk a politikával, apolitikus nép vagyunk, nálunk még tömegével akadnak emberek, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy ki kormányozza őket.

LENI Nekem mindegy. Jobb úgyse lesz. Csak az a fontos, hogy valahogy meglegyek.

KARL Nekem úgy tetszik, hogy kegyedben nincs szolidaritás!

LENI Ne beszéljen már ilyen nagyképűen.

KARL Az az érzésem, hogy kegyednek fogalma sincs arról, hogy ki a köztársasági elnök.

LENI Mit tudom én, hogy hogy hívják ezeket?!

KARL Fogadni mernék, azt sem tudja, hogy ki a birodalmi kancellár!

LENI Azt sem tudom.

KARL De hát ez iszonyatos, és megint csak tipikusan német! El tud képzelni olyan francia hölgyet, aki ezt ne tudná?

LENI Hát akkor csak menjen Franciaországba!

Csend.

KARL Ki a birodalmi belügyminiszter? Avagy hány birodalmi miniszterünk van körülbelül?

LENI Ha ezt most nem hagyja abba, itthagynom!

KARL Felfoghatatlan!

Csend.

LENI Másképp képzeltem ezt az estét.

KARL Én is.

LENI Egyszer megyek el valahová, és akkor is így megjárom.

KARL *(az órájára néz)* Lassan indulhatunk.

LENI A legszívesebben már nem is mennék oda.

Karl hirtelen átöleli és megcsókolja Lenit. Leni nem védekezik.

KARL *(mélyen Leni szemébe néz, majd fájdalmas mosollyal)* Igen, a birodalmi belügyminiszter... *(És újra magához szorítja)*

NEGYEDIK KÉP

A városi parkban, a haza egykori atyjának emlékműve előtt. Két fiú éppen a haza atyjának arcát festi be piros festékekkel. Egy harmadik legény falaz nekik. Erősen alkonyodik. A távolban a fasiszták a bajor díszindulót játsszák.

ELSŐ LEGÉNY Nagyot néznek majd holnap, hogy mennyire megváltozott őfelsége... őfelsége kifejezetten vörös fejű lett, vérvörös fejű.

MÁSODIK LEGÉNY Milyen büszkén bámul lefelé!

ELSŐ LEGÉNY *(ecsetjével megpaskolja őfelsége arcát)* Nagy kár, hogy csak egy feje van!

HARMADIK LEGÉNY Állj!

MÁSODIK LEGÉNY Mi van?

HARMADIK LEGÉNY Istenemre, ketten jönnek!

MÁSODIK LEGÉNY Iszkiri!

ELSŐ LEGÉNY Kész! *(Gyorsan eltűnik elvtársaival együtt)*

Már csaknem éjszaka van. Anna jön egy fasisztával.

FASISZTA Valóban gyönyörű város az önök városa, kisasszony! Ez önt, mint a város gyermekét, bizonyára különleges büszkeséggel tölti el.
ANNA Büszke is vagyok rá, hogy idevalósi vagyok.

FASISZTA Tisztelet hazádnak! És milyen célszerű parkjaik vannak...

ANNA Nem ülnénk le?

FASISZTA Kérem!

Leülnek.

ANNA Fáradt vagyok, mert egész nap masíroztam a többiekkel.

FASISZTA Kegyednek is muzsikál a vére, ha katonazenét hall?

ANNA Azt hiszem, hogy ez már a véremben van. (*Hazudik*) Az apám ugyanis aktív őrmester volt!

FASISZTA Vigyázz! Tisztelegj!

Csend.

Az ott szemben, ugyebár, őfelsége életnagyságú szobra?

ANNA Igen.

FASISZTA Már részesültem abban a megtiszteltetésben, hogy megismerhettem. Ma hajnalban titkos osztageligazításunk volt ezen a helyen – valóban szép emlékmű, csupa stílus. Kár, hogy olyan sötét van már, és alig lehet gyönyörködni benne!

ANNA Nagyon ünnepélyes volt a titkos osztageligazítás?

FASISZTA Meghiszem azt!

ANNA Miről beszéltek ott?

FASISZTA A küldetésünkről. Hazugság, amit a pénz gyáva zsoldosai állítanak, hazugság, hogy azért születünk a világra, hogy csak szenvedjünk, nyereszkedjünk és meghaljunk! Nekünk küldetésünk van! Egyikünket gyengébben, másikunkat erősebben hajtja. Úgy ég bennünk, mint az áldozati tűz! Utolsó szálig kitartunk!

Csend.

ANNA Nagyon szeretnék valamit megtudni.

FASISZTA Állok rendelkezésére!

ANNA Én ugyanis politikailag még nagyon képzetlen vagyok, és nem vagyok tisztában egészen az önök mozgalmával...

FASISZTA (*szavába vág*) Asszonynak otthon, a tűzhely mellett a helye, és csupán az a dolga, hogy a harcoló férfinak enyhelyet nyújtson!

ANNA Én csupán a jövőről szerettem volna megtudni valamit, úgy nagyjából...

FASISZTA Kisasszony, ne hatoljon belém, kérem. Én nem mondhatok erről semmit, mert ez szent titok.

Csend.

És micsoda korlátolt ostobaság azt állítani, hogy mi nem vagyunk proletárpárt! Tudom, mit beszélek! Én a képzetebb réteghez tartozom, és nem is vagyok közülük a legostobább. Drogista vagyok.

ANNA Nemsokára egészen sötét lesz.

FASISZTA (*tompán*) Igen, sötét.

Csend.

Sötét, mint bennem, kisasszony, már alig látom kegyedet... a szőke haját...

ANNA De hiszen én nem vagyok szőke, hanem gesztenyebarna.

FASISZTA Sötétszőke, sötétszőke. Óvakodj, óvd magad, szőke lány! Te tudod jól, hogy kiktől: a zsidók sodortak bennünket a háborúba! 1914-ben már legfőbb ideje lett volna! Mert akkor jöhetett volna el az ideje, hogy a népeknek kinyíljon a szemük. Képzeljük csak el, ha egy járvány tör a világra, az emberek már akkor megértették volna, hogy a zsidók az okai mindennek!... Szőke lány, örülök, hogy elnyerhettem kegyed tetszését...

ANNA Egyébként nem könnyű az én tetszésemet elnyerni, de...

FASISZTA De?

ANNA De a magukfélék... nem, nem!... Nem, kérem... hagyjon, eresszen, kérem!

FASISZTA Kérem, parancsára!

Csend.

ANNA Én nem tudok csak úgy mindjárt.

FASISZTA De hát ez nem volt mindjárt! Már jó ideje beszélgettünk, először a művészetről, azután a kegyed szép városáról, és most pedig a mi megújulásunkról...

Csend.

(Hirtelen tűzbe jön) És tudja, hogy mi tett tönkre bennünket?! A materializmus! Elmondom kegyednek, hogyan rontott ránk. Ezt ugyanis nagyon jól tudom! Az apám ugyanis huszonhárom év óta önálló. Ez, kérem, ugyanis így volt: bárhová érkezett az ember, a zsidó már mindent felvásárolt. Tudniillik egyszerűen odament, és mindenhol kicsikarta a legolcsóbb árajánlatot. Így mindent magával rántott az örvény, és így a materialista szellem, nemde, egyre jobban elterjedt. Mi pedig éppenséggel anyámasszony katonái lettünk! Itt az ideje, hogy újra felkössük a nadrágot, és eszünkbe jusson, hogy cimberek, teutonok, germánok vagyunk! *(Annára veti magát)*

ANNA Ne! Hagyjon! *(Védekezik)*

Most fény esik az emlékműre, és láthatóvá válik őfelsége vörös feje.

FASISZTA *(elengedi Annát, dühödten)* Micsoda? Nem, ez szemérmetlenség, gyalázat... Isten, aki tűröd ezt! Bosszút!... Isten velünk van! Németország, ébredj!

Távolból a horogkeresztes dal.

ÖTÖDIK KÉP

Josef Lehninger kerti vendéglője. Zene.

FASISZTÁK (*sört isznak és énekelnek*)

Nem értem, a dal mit idéz föl,
S hogy oly bús miért vagyok,
Egy régi-régi regétől
Nem szabadulhatok.
Már hűvös az este, a Rajna
Nyugodtan folydogál...*

EGYIK FASISZTA	A Rajna zúg, a Rajna hív...
FASISZTÁK MIND	Ki védje, lesz e bátor szív, Óh szép hazánk, im nézz reánk Óh szép hazánk, im nézz reánk, Őrséged híven áll a Rajnánál, Őrséged híven áll a Rajnánál!**
FASISZTÁK (<i>söröskancsóval a kezükben</i>)	Heil! Heil! Heil!
(<i>Vedelnek</i>)	

A zene most ezt játssza: „Büszkén leng a fekete-fehér-piros zászló.”

HADNAGY (*térképpel, magához int egy fasisztát*) Tehát az éjszakai gyakorlat. Itt a mocsár mögött kezdődik például Franciaország, mindjárt mellette az angolszász tűzéréség helyezkedik el. Fent és lent bolsevikok. Megértette?

FASISZTA Parancsára!

HADNAGY És mi? Mi itt vagyunk az erdőben. A német erdőben. Tulajdonképpen ez akár szimbolikusan is érthető. Természetesen megtámadnak bennünket. A világtörténelemben ugyanis végig kimutatható,

* Szabó Lőrinc fordítása.

** Lányi Viktor fordítása.

hogy mi, németek, egyetlen másik nép ellen sem tettünk soha semmi rosszat. Tegyük fel tehát, hogy az egész világ ellenünk fordul...

VENDÉGLŐS Elnézést kérek!

HADNAGY Lehninger úr!

VENDÉGLŐS Hadnagy úr, szükségem lenne ugyanis a kerthelyiségemre...

HADNAGY Hogyhogy?

VENDÉGLŐS Nemsokára itt az ideje... el kell hagyniuk a vendéglőmet...

HADNAGY Ember, mit nem enged meg magának?!

VENDÉGLŐS Hazafiúi kötelességem, kérem, hogy figyelmeztessem önt, mert különben elmulasztják az éjszakai gyakorlatot!

Csend.

HADNAGY (*elküldi a fasisztát, kiált*) Czernowitz!

CZERNOWITZ (*gimnazista*) Parancsára, hadnagy úr!

HADNAGY Az őrnagy úr vár bennünket az erdőben. Az őrnagy úr a referátumát a mi német erdőnkben fogja megtartani. Elkészültünk a referátumommal?

CZERNOWITZ Igenis, hadnagy úr! (*Kitép néhány lapot az iskolásfüzetből, és átnyújtja neki*)

HADNAGY A címe?

CZERNOWITZ Mit köszönhetnek nekünk, németeknek, a japánok.

HADNAGY Helyes!... Fickó, miért nem tisztáztad le?

CZERNOWITZ Hadnagy úr, ön nem ismeri az apámat! Csak az iskolai feladataimmal törődik! A családom nem ért meg engem, hadnagy úr. Amikor a múltkor annak örültem, hogy annyi ellenségünk van, mert ez ugye, dicsőség, az apám lekent egyet. Ha nem lenne az anyám, hadnagy úr... az anyám még az egyetlen, aki megért... az apám ugyanis liberális.

Csend.

HADNAGY Lelépni!

Czernowitz hátraarcot csinál.

Gyülekező!

A fasiszták gyülekeznek.

Vigyázz! Jobbra át! Csapat, indulj!

A fasiszták elvonulnak. A zene a bajor díszindulót játssza. A vendéglős leszedi a fekete-fehér-piros lobogót, és felhúzza a fekete-piros-sárgát. Teljesen besötétedett már, és most leszáll a republikánus délszaki éj. Girlandokkal és lampionokkal, fúvószenével és tánccal. Tagok és szimpatizánsok vonulnak be a kerthelyiségbe zeneszóval, mégpedig a gladiátor-induló hangzataira: az élen Ammetsberger városi tanácsos, Kranz, Betz, Engelbert a hölgyeikkel: Karl és Leni is köztük van. Martin is megérkezik az elvtársaival, komor és elszánt – távol a többiektől ül le az övéivel.

VÁROSI TANÁCSOS Hölgyeim és uraim! Elvbarátaim! Néhány órával ezelőtt még úgy látszott, mintha a mihozzánk, emberekhez és nem utolsósorban hozzánk, republikánusokhoz olyan ellenséges végzet azt akarná, hogy valamennyiünk forró vágya, álmaink álma, a mi délszaki éjünk ne valósulhasson meg. Elvbarátaim! A vezetőség nevében közölhetem veletek az örvendetes hírt, hogy úrrá lettünk a végzeten! Amikor itt a hangulatos pompát, a várakozó arcokra kiülő ujjongást látom fiatalnál, öregnél egyaránt, már tudom is, mit győztünk le! Ezennel szívből kívánom, hogy a mi kerti multságunk, a mi republikánus délszaki éjünk minden jelenlevő számára feledhetetlen emlék maradjon! Éljen a köztársaságban egyesült német nép! Hurrá! Hurrá! Hurrá!

Mind, kivéve Martint és elvtársait, felemelkednek.

MIND Hurrá! Hurrá! Hurrá!

Tus.

VÁROSI TANÁCSOS Ülünk le!

ENGELBERT Hölgyeim és uraim! Elvbarátaim! Kedves szimpatizánsok! Szívből örülök, hogy itt lehetünk. Felállni a francia négyeshez!

A városi tanácsos, Betz, Kranz, Engelbert stb. hölgyeikkel francia négyest táncolnak. Martin és elvtársai komoran szemlélik őket. A zene most keringőbe kezd.

Hölgyválasz! Hölgyválasz!

MARTIN (az elvtársaihoz) Meg ne lássam, hogy valamelyikőtök táncol! Fegyelmet kérek – fegyelem és ellenállás!

Néhány hölgy Martin elvtársaival óhajt táncolni, de azok elutasítják a hölgyeket.

LENI (Karlhoz) Szabad kérnem?

Karl hallgat.

Utoljára kérdem, szabad?

Karl hallgat.

Hogy lehet egy hölgyet csak így könyörögni hagyni?

KARL Azt hiszed, hogy nekem ez nem esik nehezemre?

LENI Akkor minek vagyunk itt, ha nem táncolunk?

KARL Ennek mélyebb oka van.

LENI És te azt hiszed magadról, hogy férfi vagy? Ha még táncolni sem mersz?

KARL Az ember, ha férfi, sok mindent visszavonhat, de a becsületszavát soha.

LENI Egy igazi férfi mindenre képes. Nem... vidd innen a kezéd.

KARL Miféle kezet?

LENI A tiedet.

KARL Te még nem tudod, mi az, hogy konfliktus, különben nem méltatlankodnál... (Önkéntelenül táncolni kezd Lenivel, mégpedig balra körbe)

ELSŐ ELVTÁRS Martin, ez a becsületszavát adta a te Annádnak, hogy velünk tart...

MARTIN Elzálogosította a becsületét Annámnál, hogy egy lépést sem táncol, hanem a leghatározottabban a mi jelszavainkhoz igazodik.

MÁSODIK ELVTÁRS Jellemtelen csirkefogó.

HARMADIK ELVTÁRS Még annál is jellemtelenebb.

ELSŐ ELVTÁRS És mindig valamilyen fehérnép miatt.

NEGYEDIK ELVTÁRS Nézd csak a kicsikét, hogy fenn hordja az orrát!

HARMADIK ELVTÁRS Istenem, milyen kecses!

ELSŐ ELVTÁRS Ez se fogja soha felfogni, hogy hova tartozik.

MÁSODIK ELVTÁRS Ki ez a fehérnép tulajdonképpen?

NEGYEDIK ELVTÁRS Ez is csak proletár.

ELSŐ ELVTÁRS Nem. Annál valamivel rangosabb. Alkalmazott.

(Vigyorog)

Harmadik elvtárs nevet.

NEGYEDIK ELVTÁRS Mikor kezdődik?

Harmadik elvtárs hirtelen elhallgat.

MARTIN Majd ha én megadom nektek a jelet! Én!

Feláll, a táncolókhoz lép, közelebbről nézi őket. Most a zene megint keringőt játszik, néhány pár abbahagyja a táncot, többek között Ammetsberger városi tanácsos is.

VÁROSI TANÁCSOS No, milyen eszme volt ez?

ENGELBERT Pompás!

VÁROSI TANÁCSOS Tudtam én, hogy bennünket, republikánusokat, az ilyen kötetlen társas együttlét emberileg is közelebb hoz egymáshoz.

KRANZ (*kicsit kaptatosan*) Én csak annak örülök, hogy nem hagytuk, hogy megfélemlítsen bennünket az a rohadt reakció, és hogy a mi kedves Josef elvbarátunk jellemtelenségét egy könnyed kézmozdulattal elhárítottuk. Ez belső nagyságról tanúskodik.

VÁROSI TANÁCSOS Pompás eszme!

ENGELBERT Meggyőző tett!

KRANZ Ezek a gaz fasiszták, ha látnák, hogy mi, köztársaságiak, milyen fesztelenül mozgunk itt, megütné őket a guta! (*Megbotlik*)

ENGELBERT Vajon most hol bujkálnak a fasiszták?

BETZ Valamilyen éjszakai gyakorlatot emlegettek.

ENGELBERT Na, jó mulatást nekik!

KRANZ Egészségünkre!

VÁROSI TANÁCSOS Ez a gyermekded verébvadászat kispuskával...

BETZ Azt mondják, hogy gépfegyverek is vannak...

VÁROSI TANÁCSOS (*a szavába vág*) Szóbeszéd, csak szóbeszéd! Csak semmi kishitűség, elvbarátaim! Engedjétek meg, hogy bemutassalak benneteket a feleségemnek, ő az én jobbik felem.

KRANZ Nagyon örvendek!

ENGELBERT Boldog vagyok!

BETZ Látásból már ismerjük egymást.

A városi tanácsos jobbik fele bizonytalan képpel mosolyog.

VÁROSI TANÁCSOS Úgy... honnan ismeritek ti egymást?

BETZ Láttam veled, amint mentetek valahová.

VÁROSI TANÁCSOS Engem? Vele? Mi soha nem megyünk el együtt otthonról.

BETZ De igen. Méghozzá úgy karácsony táján lehetett...

VÁROSI TANÁCSOS Igaz! A születésem napján. Ez az egyetlen nap az évben, amikor velem jöhet moziba. (*Mosolyog, és megcsípi jobbik felének arcát*) Adele a neve. A mai nap kivétel, nagy kivétel – Adele nem szereti a nyilvánosságot, szívesebben tartózkodik otthon. (*Vigyorog*) Házas menyecske.

KRANZ (*Adeléhez*) Mindenhol jó, de legjobb otthon. Jobb otthon a fekete, mint máshol a fehér. Az állam alapköve a család. (*Tántorog, és dudorászva kortyolja a sörét*)

ENGELBERT (*Adeléhez*) Szabad egy táncot?

VÁROSI TANÁCSOS Köszönjük! Adele nem táncol. Adele izzad.

Szünet. Engelbert egy tízenöt éves lánnyal táncol.

ADELE (*megfélemlítve*) Alfons!

VÁROSI TANÁCSOS Nos?

ADELE Én egyáltalán nem izzadok.

VÁROSI TANÁCSOS Ezt bízd rám, kérlek.

ADELE De hát miért nem táncolhatok?

VÁROSI TANÁCSOS Hiszen nem is tudsz táncolni!

ADELE Én? De tudok!

VÁROSI TANÁCSOS Mióta?

ADELE Mindig is tudtam.

VÁROSI TANÁCSOS Sohasem tudtál táncolni! Még süldő lány korodban sem, ezt jegyezd meg! Ne blamálj, tanácsosné asszony! (*Szivarra gyújt*)

Szünet.

ADELE Alfons, miért mondtad, hogy én nem szeretem a nyilvánosságot? Én nagyon szívesen mennék gyakrabban veled. Miért mondtad azt, hogy nem?

VÁROSI TANÁCSOS Azért.

Szünet.

ADELE Tudom én, hogy te a nyilvánosság előtt élsz, hogy közéleti személyiség vagy, de...

VÁROSI TANÁCSOS Elég legyen, tanácsosné asszony!

ADELE Te mindig hamis megvilágításba helyezel. Azt mondd, hogy én nem megyek veled...

VÁROSI TANÁCSOS (*a szavába vág*) Látod!

ADELE (*gyűlölködve*) De mit?

VÁROSI TANÁCSOS Hogy még egy pohár vizet sem tudsz adni nekem.

Csend.

ADELE Többé legszívesebben sehová sem mennék veled.

VÁROSI TANÁCSOS Kitűnő eszme! (*Faképnél hagyja. Betzhez*) Hát ilyen az asszony, mi? (*Vigyorog, és játékosan megfenyegeti Adelét a mutatóujjával*) Ha asszonyhoz mégy, ne feledd el a korbácsot.

BETZ Ezt Nietzsche mondta.

VÁROSI TANÁCSOS Az nekem édesmindegy. Az asszony engedelmeskedjen. Pompás hely ez itt! Ezek az ősi fák és ez az ózondús levegő...
(*Mélyet lélegzik*)

BETZ A természet csodája.

VÁROSI TANÁCSOS A teremtés csodája... nincs ennél gyönyörűbb. Én ehhez jobban értek, mivelhogy parasztgyerek volnék. Felnéz az ember az égre, akkor jön rá, hogy milyen kicsike is – ó, az örök csillagok! Mik vagyunk mi hozzájuk képest?

BETZ Semmik.

VÁROSI TANÁCSOS Semmik. Istennek valóban kitűnő ízlése van.

BETZ Persze minden relatív.

Csend.

VÁROSI TANÁCSOS Te, Betz, vettem egy birtokocskát.

BETZ Hol?

VÁROSI TANÁCSOS Alig egynapi járásra innét. Ligettel... Látod, drága barátom, a világon másfél milliárd embernek van helye, hát akkor miért ne lehetne ebből a nagy földgolyóból egy kis darabka az enyém...

ELSŐ ELVTÁRS (*önkéntelenül hallgatózott*) Szép kis marxista!

Csend.

VÁROSI TANÁCSOS Mit mondott ez?

BETZ Ne törődj vele!

ADELE Azt mondta: szép kis marxista.

VÁROSI TANÁCSOS És ezt te csak úgy a képembe vágod? Hallatlan!

ADELE Csak azt mondtam, amit ő mondott.

VÁROSI TANÁCSOS Ki? Mit meg nem engednek maguknak ezek az éretlen szájhősök! Látod! (*Martinra mutat és az elvtársaira*) Ezek közül még senki nem táncolt – ó, tiszta ifjúság! Oppozíció és opposíció! Lázadozás meg hasonlók. Bomlástünetek. A tekintélytisztelet hiánya. Szükséges lenne... (*Az asztalához igyekszik, a söréért nyúlna, ámde megtorpan, amikor észreveszi, hogy Martin és elvtársai halkán vitatkoznak; szeretne hallgatózni – hirtelen elindul Martin felé*) Martin,

mit mondtál az imént? Azt mondtad, hogy szép kis marxista vagyok?

MARTIN Nem mondtam, de mondhattam volna.

VÁROSI TANÁCSOS És ha mondtad volna, ezt hogyan kellene értenem?

MARTIN Majd még beszélünk egymással. *(Otthagyja)*

Gong és tus.

ENGELBERT *(a pódiumon)* Hölgyeim és uraim! Elvbarátaim! Nagy és örvendetes meglepetéssel szolgálhatok nektek... Ritka művészi élvezetben lesz részünk. Hinterbergerné asszony, igen tisztelt kedves pénztárosunk neje volt olyan kedves és vállalkozott arra, hogy alt hangjával gyönyörködtessen bennünket!

Bravózás és taps.

Csendet kérek Hinterbergerné asszonynak!

HINTERBERGERNÉ *(a pódiumra lép, és fogadja a tapsot)* Eléneklek önöknek egy Löwe-balladát: „Heinrich, a madarász.”

Eléneikli a balladát; nagy tetszésnyilvánítás követi, csak Martin és barátai nem vesznek részt az ünneplésben, akárcsak az előbb; utána folytatódik a tánc.

LENI *(Karlhoz)* Ez valóban szép volt. Én ugyanis nagyon muzikális vagyok.

KARL Ezt már megfigyeltem.

LENI És miből?

KARL Hát ahogy táncolsz, abból. Kifejezetten kitűnő, mondhatnám, exorbitális ritmusérzéked van...

LENI Ez nemcsak rajtam múlik. Ez függ a partnertől is.

KARL Tehát nem bántad meg, hogy eljöttél velem?

LENI *(mosolyog)* Csak nehogy újra politizálni kezdj. Add a becsületszavadat, hogy soha többé nem politizálsz!

KARL Ez nem olyan egyszerű.

LENI Hogyhogy?

KARL Én ugyanis csak arra adom a becsületszavamat, amit be is tudok

tartani. Ugyanis sokkal könnyebb megszegni a becsületszavunkat, mint megtartani.

LENI Ha megígéred, akkor én is a becsületszavamat adom valamire.

KARL Te?

LENI Egy nőnek nincs sok adnivalója, de ha ad valamit, császárrá teheti a férfit.

MARTIN (*Karlhoz*) Karl, szabad egy pillanatra...

KARL Kérlek. (*Lenihez*) Pardon! (*Martinhoz*) Nos?

MARTIN Megígérted Annának, hogy nem táncolsz; szeretném ezennel megállapítani, hogy csupán kedvtelésből megszegtéd a becsületszavadat.

KARL (*ingerülten*) Megszegtem?

MARTIN Igen, sőt megígérted, hogy ha most itt a küszöbönálló világnézeti összeecsapásra...

KARL (*a szavába vág*) Nagyon kérlek, csak nehogy újra moralizálni kezdj!

MARTIN Ismét foltot ejtettél a becsületeden.

KARL Ezt komolyan mondd?

MARTIN Igen, te bohémalkat...

Szünet.

KARL (*dühösen nevet*) Martin, hol bujkál a te Annád?

MARTIN Mit akarsz ezzel?

KARL Ugye, nemsokára megérkezik?

MARTIN Láttad?

KARL Igen.

MARTIN Egyedül, vagy volt valakivel?

KARL Valakivel.

MARTIN (*nevet*) Akkor rendben van.

KARL Gondolod?

MARTIN Igen.

Szünet.

KARL (*vigyorog*) Honny soit qui mal y pense!

MARTIN Ez mit jelent?

(*kárörvendve*) Ez franciául van.

et.

Nem haragszom rád, csak sajnállak. Kár ugyanis a képessé-
rt. De te mindig találsz kifogásokat. Félelme vagy... (*Faképnél*
a)

ekar tust húz. Gongütés.

BERT (*a pódiumon*) Igen tisztelt jelenlevők, elvbarátaim! Most
műsorunk nagy és öröndetes meglepetése következik! Művészi
amunkban most egy párját ritkító balett következik, táncolják
a bűbajos ikrek, Leimsieder elvbarátunk leányai, a címe: „A vi-
s a pillangó”!

bűbajos ikerlánykák, tizenhárom évesek, a pódiumra lépnek, hatalmas
ogadja őket.

SI TANÁCSOS Bravó, Leimsieder!

bűbajos ikerlánykák nyavalygós giccset táncolnak – hirtelen Martin
ből éles fütty hallatszik, a bűbajos ikerlánykák összerezzennek, de
tovább táncolnak, bár kissé bizonytalanul; akiknek a tánc tetszik,
tránkozva néznek Martinra – ekkor újra felhangzik egy fütty,
lesebben, mint az előbb.

KARL (*kárörvendve*) Ez franciául van.

Szünet.

MARTIN Nem haragszom rád, csak sajnállak. Kár ugyanis a képességeidért. De te mindig találsz kifogásokat. Félelme vagy... (*Faképnél hagyja*)

A zenekar tust húz. Gongütés.

ENGELBERT (*a pódiumon*) Igen tisztelt jelenlevők, elvbarátaim! Most pedig műsorunk nagy és örvendetes meglepetése következik! Művészi programunkban most egy párját ritkító balett következik, táncolják pedig a bábajos ikrek, Leimsieder elvbarátunk leányai, a címe: „A virág és a pillangó”!

A bábajos ikerlánykák, tizenhárom évesek, a pódiumra lépnek, hatalmas taps fogadja őket.

VÁROSI TANÁCSOS Bravó, Leimsieder!

A bábajos ikerlánykák nyavalygós giccset táncolnak – hirtelen Martin közeléből éles fütty hallatszik, a bábajos ikerlánykák összerezzennek, de aztán tovább táncolnak, bár kissé bizonytalanul; akiknek a tánc tetszik, megbotránkozva néznek Martinra – ekkor újra felhangzik egy fütty, még élesebben, mint az előbb.

KRANZ (*üvölt*) Csend legyen, a hétszentségit! Ki füttyül itt, taknyos csibészek?! Felelőtlen, szarházi banda!

ENGELBERT Akinek nem tetszik, kifelé!

KIÁLTÁSOK Kifelé! Mars ki!

Tumultus. A bábajos ikerlánykák hangosan sírnak.

ELSŐ ELVTÁRS (*öklével az asztalra csap*) Nincs szükségünk csecsemőbalettre!

KRANZ Ajánlom, fogd be a pofád!

MÁSODIK ELVTÁRS Fogd be te!

EGY NÉNI Nézzétek, hogy sírnak a drágaságok, ó, micsoda durvaság!

HARMADIK ELVTÁRS Császári és királyi színház!

NEGYESEDIK ELVTÁRS Udvari opera! Opera!

VÁROSI TANÁCSOS Ebből most már elegendem van!

NÉHÁNYAN MARTIN

ELVTÁRSAI KÖZÜL Huuu!

VÁROSI TANÁCSOS Fogytán a türelmem!

ELVTÁRSAK Huuu!

VÁROSI TANÁCSOS Ütött a leszámolás órája!

HARMADIK ELVTÁRS Tatü tata!

NÉNIKE Ó, ezek a mai fiatalok!

NEGYESEDIK ELVTÁRS Szép kis marxista!

ELVTÁRSAK *(szavalókórusban)* Szép kis marxista! Szép kis marxista!

Szép kis marxista! Szép kis marxista!

VÁROSI TANÁCSOS Kicsoda? Én? Én már betéve tudtam a Kommunista Kiáltványt, amikor ti még hátulgombolós kölykök voltatok! Pfuj!

Fütyty.

NÉNIKE Ezek a barbárok! Tönkreteszik a műélvezetet!

NEGYESEDIK ELVTÁRS Süsd meg a műélvezetedet!

HARMADIK ELVTÁRS Virág és pillangó!

ELSŐ ELVTÁRS Szemét! Szemét! Szemét!

KRANZ Ó, ti barbárok! *(Majdnem elesik, olyan részeg)*

ENGELBERT Látjátok, mit csináltatok? Gyermekkönyvek! Nem szégyellitek magatokat? Vagy fogalmatok sincs arról, mennyi szeretettel gyakorolták ezt? Leimsieder elvbarátunk és felesége heteken át minden szabad percét feláldozta, hogy örömet szerezzen nekünk!

EGY IDEGEN ELVTÁRS

MAGDEBURGBÓL Inkább arra áldozta volna a szabad perceit, hogy erősítse szervezetünk ütőerejét!

Néma csend; nagy meglepetést okoz a magdeburgi tájszólása.

VÁROSI TANÁCSOS Ó, egy porosz...

Kavarodás.

DVORAKNÉ Ne zavarja meg az éjünket!

MARTIN Az ilyen éjeket meg kell zavarni!

IDEGEN ELVTÁRS Barátaim!

MARTIN Most én beszélek! Barátaim! Miközben mi itt családi ünnepet rendezünk republikánus gyermekbalettel, a reakció éjszakai katonai gyakorlatokat rendez gépfegyverekkel.

IDEGEN ELVTÁRS Elvtársak, elvtársnők! Nem veszitek észre, hogy vezetik félre, csúfolják meg és zsákmányolják ki a proletariátust, még ádázabbul, mint azelőtt? És ti mit tesztek?

MARTIN *(a szavába vág)* Mit tesztek? Olasz éjeket rendeztek! Már elfelejtettétek: Ó, ha minden proletár örömét leli majd a köztársasági...

IDEGEN ELVTÁRS *(a szavába vág)*... a forradalmi! A forradalmi tevékenységben! Követelni kell...

VÁROSI TANÁCSOS Itt nincs mit követelni!

MARTIN Követelni kell a vezetőség azonnali összehívását, és határozatot kell hozni arról...

IDEGEN ELVTÁRS ... hogy fegyverezzük fel magunkat kiskaliberű puskákkal!

KRANZ Fogd be a szád, te szarházi, szemét porosz!

KIÁLTÁSOK Ki vele! Ki vele!

IDEGEN ELVTÁRS Elvtársak, elvtársnők!

MARTIN Most én beszélek, a hétszentségit! Teljesen kihozol a sodromból! Én is ugyanazt akarom, amit te, de így nem lehet velük zöld ágra vergődni! Hagyd az idevalósi vezetőt beszélni!

VÁROSI TANÁCSOS Elvbarátaim! Itt egy pimasz alak arra vetemedett, hogy megzavarja a mi ünnepségünket, és megríkassa a kisgyermekeket. Barátaim, amit Martin kíván, az megvalósíthatatlan! Nem akarunk a reakció nyomdokába lépni. Nem piszkoljuk be a kezünket ágyúkkal, ámde aki komolyan fenyegetni merésze a demokratikus köztársaságot, azt visszaverjük.

MARTIN Mivel?

VÁROSI TANÁCSOS A mi rendíthetetlen békeakarattunktól a nemzetközi reakció valamennyi bajonettje kicsorbul!

Harmadik elvtárs kineveti a városi tanácsost.

Így néznek ki azok az emberek, akik tagadják az eszme erkölcsi erejét!

IDEGEN ELVTÁRS Csak szónokolj a humanizmusról, te álapostol!

VÁROSI TANÁCSOS Ezek nem szólamok! Nem akarunk többé fegyvereket látni, nekem két sógorom esett el a háborúban!

NEGYEDIK ELVTÁRS A következő háborúban mi kerülünk sorra, én és a Siegler és ő meg ő!

KRANZ (*utánozza*) És én itt la, meg én, meg én, meg én!

VÁROSI TANÁCSOS Nem lesz többé háború! Ezt a bűntényt meg fogjuk tudni akadályozni! Ezért kezeskedem.

MARTIN Éppúgy, mint tizennégyben!

VÁROSI TANÁCSOS Akkor egészen más volt a helyzet!

IDEGEN ELVTÁRS Mindig ugyanolyan, mindig ugyanaz a nóta!

VÁROSI TANÁCSOS Hol voltál te tizennégyben?! Az óvodában!

IDEGEN ELVTÁRS És te? Te már 1914-ben az elődeid cselekedeteivel büszkélkedtél, ezt mi, fiatalok, bizony nem tehetjük!

MARTIN Elvbarátaim! Ha ez így folytatódik, holnap egy Mussolini-féle Német-Római Szent Birodalomban ébredünk fel!

IDEGEN ELVTÁRS Elvtársak, elvtársnők!

KRANZ (*magánkiül*) Kivágom ezt az ideszalajtott részeg porost! Ki vele! Ki vele!

MARTIN Csend legyen! Porosz ide, porosz oda! Röviden: sok beszédnek sok az alja: az effajta délszaki éjeket fel kell robbantani! Méghozzá alapjaiban, alapjaiban!

VÁROSI TANÁCSOS Tartsuk be az ügyrendet! Követelem alapszabályunkra hivatkozva, hogy Martin elvbarátot azonnal zárjuk ki!

ENGELBERT Bravó!

VÁROSI TANÁCSOS Mégpedig elvbaráthoz nem illő magatartása miatt!

MARTIN Bravó! Gyertek!

Martin és elvtársai el.

VÁROSI TANÁCSOS Elvbarátaim, nem engedjük felrobbantani délszaki éjünket. Két hete örülök előre ennek az éjnek, és én nem hagyom magam felrobbantani! Zenét! Foglaljanak helyet!

HATODIK KÉP

Josef Lehninger vendéglője előtt. Martin és elvtársai elhagyják a délszaki éjt. Jobbra egy nyilvános vécé.

MARTIN Tehát kizártak. Elvbaráthoz nem illő magatartás miatt. Ki nem röhög ezen?

Csend.

MÁSODIK ELVTÁRS És most merre?

MARTIN Hozzám.

IDEGEN ELVTÁRS Munkára fel! Nincs egy perc veszteni való időnk!

MARTIN A burzsoázia nemsokára a diktatúra bástyái mögé vonul vissza.

IDEGEN ELVTÁRS Készüljetek fel rá!

Csend.

MARTIN *(halkan, bizalmatlanul)* Ki ez tulajdonképpen?

ELSŐ ELVTÁRS Nem ismerem.

HARMADIK ELVTÁRS Fogalmam sincs.

Valamennyien bemennek a vécébe.

IDEGEN ELVTÁRS *(követi őket)* Elvtársak! Én Magdeburgból jöttem.

MARTIN *(hangja bent a vécében)* Úgy. Magdeburgból. Tehát porosz vagy. Na mármost: szeretném közölni veled, hogy itt én vagyok a hivatalos vezető, és nálunk az a szokás, hogy az illetékes vezető irányítja az akciót, és más senki. Akár Magdeburgból jött, akár nem. *(Újra megjelenik elvtársaival együtt)*

Csend.

(Az első elvtárshoz) Megfelel a tényeknek, hogy őfelsége emlékművét összerondítottad?

MÁSODIK ELVTÁRS (*erőltetett választékossággal*) Megengedtük magunknak, hogy őfelsége emlékművét egy kis piros festékkal elcsúfítsuk.
MARTIN Kik azok a „megengedtük”?

MÁSODIK ELVTÁRS Én.

NEGYEDIK ELVTÁRS És én.

MARTIN Úgy. Ezek szerint te is. Természetesen istentelen marhaság volt. Vagy tán nem, uraim?!

IDEGEN ELVTÁRS Az emlékmű-gyalázás természetesen csak csínytevés, Ne törődjete az elűzött dinasztiákkal, fiatal barátaim! Gondoskodjatok inkább arról, hogy a kapitalista uraknak soha többé ne emeljenek emlékművet!

Csend.

MARTIN (*halkan tárgyal az elvtársaival; majd az idegenhez fordul*) Mondanék én neked valamit: azt hiszem, hogy te agent provocateur vagy...

IDEGEN ELVTÁRS (*elszörnyedve*) Elvtársak!

MARTIN Még csak ez hiányzik nekünk: ilyen idegen provokátorok Magdeburgból. (*Otthagya*)

IDEGEN ELVTÁRS Kétségbeejtő.

MARTIN Még itt vagy? Igen? Még mindig itt vagy?! (*Fenygetően közeledik hozzá*)

Idegen elvtárs gyorsan el.

KARL (*jön Lenivel a vendéglőből*) Odabenn minden tótágast áll.

HARMADIK ELVTÁRS Nagyon örvendetes.

LENI Mindenki elmegy. Az egész hangulatot elvitte az ördög.

HATODIK ELVTÁRS Akkor ott van, ahová való!

KARL Martin, bocsáss meg.

MARTIN Miért?

KARL Amiért megszegtem a becsületszavamat. Természetesen disznóság volt, meghánytam-vetettem magamban, de csak látszólag volt disznóság. Hisz csak látszólag szegtem meg a szavam.

MARTIN Hogyan érted ezt?

KARL Nézd, nekem táncolnom kellett. Ugyanis megígértem a te Annának, hogy ezt a kisasszonyt itt mögöttem megszerzem a mi eszméink számára, és ennek meg kell adni a módját, ez csak úgy lépésről lépésre megy...

MARTIN Te mindig csak kisasszonyokat akarsz megszerezni...

KARL A megfelelő embert a megfelelő helyre. Én bizony egy idősebb generációhoz tartozom, mint te; és ez jelent valamit, noha kettőnk között csak öt év korkülönbség van, de öt háborús év...

MARTIN A történelem törvényei szarnak az egyéni sorsra, könyörtelenül keresztülgázolnak az egyénen, mégpedig mindig előre.

KARL Ebben teljesen igazad van.

MARTIN Használható lennél, ha hinni lehetne neked. De éppen hinni nem lehet neked, mert te csak félelme vagy...

KARL Neked persze nincsenek konfliktusaid az erotikáddal. Lelkemre, mennyire irigyellek néha!

MARTIN Én pedig sajnállak. Sokszor kísérleteztem már veled. Most vége. Nem tartok igényt többé a közreműködésedre.

KARL *(meghajlik könnyedén)* Kérlek! Pardon! *(El Lenivel)*

Időközben Martin elvtársai is eltűntek. Anna jön.

MARTIN Anna!

ANNA De megijedtem!

MARTIN Te?

ANNA Azt hittem, hogy valahol máshol vagy...

MARTIN Úgy.

ANNA Olyan idegen voltál most nekem.

MARTIN *(csaknem gúnyosan)* Az voltam?... Nos, megtudtál valamit?

ANNA Különböző dolgokat.

MARTIN Először?

ANNA Először megtudtam, hogy a fasiszták szét akarják ugrasztani a délszaki éjünket...

MARTIN *(a szavába vág)* Először is nem a mi délszaki éjünk! Másodszor is ez a délszaki éj már ugrott. Én személyesen ugrasztottam szét.

ANNA Már?

MARTIN Elég későn. Van még valami?

ANNA A fasiszták mindenkit el akarnak itt verni.

MARTIN Így helyes! Kívánom ennek a vezetőségnek! Érezzék csak a nyárspolgárok a saját bőrükön áruló taktikájuk következményeit! Mi, fiatalok, átengedjük őket végzetüknek, és magunk határozunk ezután sorsunkról!

ANNA Ezt azért nem tenném.

MARTIN Hogyhogy?

ANNA Nem tenném. Segítenék nekik, még mindig közelebb állnak hozzánk, mint azok.

MARTIN Még mit nem!

ANNA Még ha kívánom is a városi tanácsosnak, hogy elverjék, de vannak ott mások is, akik talán becsületesen gondolják...

MARTIN (*gúnyosan*) Gondolod?

ANNA És nem utolsósorban a mi ellentéteink nem tartoznak másokra! Ezek mégiscsak a mi ellentéteink!

MARTIN (*kajánul*) Azt hiszem, ez a te magánvéleményed.

ANNA Ne beszélj, légy szíves, ilyen fennhéjázóan!

Szünet.

MARTIN Egyébként?

ANNA Egyébként más nincs. A fasiszták rettenetesen dühösek. Ma este bemocskoltak valamilyen emlékművet, és...

MARTIN Igen, Stiegler volt, az az idióta...

ANNA Martin!

MARTIN (*meglepve*) No?

ANNA Martin, azért, mert valaki közülünk bemocskolt egy emlékművet, azért most azokat odabent verjék meg?! Gyávaságnak tartom! Nem méltó hozzánk! Igazságtalanság... (*Abbahagyja, mivel Martin hirtelen megbabonázva a nyakára mered*)

Csend.

MARTIN (*halkan*) Mi az a folt ott?

ANNA Hol?

MARTIN Ott.

ANNA Itt? Hát egy folt...

Csend.

Holnapra megkékül.

MARTIN Úgy.

ANNA Nagyon goromba volt.

MARTIN (*kicsit bizonytalanul*) Úgy, goromba...

ANNA Ilyenek mind, a férfi urak.

Szünet.

MARTIN Nézz rám.

Anna nem néz rá.

Miért nem nézel rám?

ANNA Mert nem tudok rád nézni.

MARTIN És miért nem tudsz most rám nézni? Ne nézz már rám ilyen ostobán, a hétszentségit!

Csend.

ANNA Olyan különös volt most egy pillanatra...

MARTIN Micsoda?

ANNA Amit kívántál tőlem, hogy kikezdjek egy fasisztával... és hogy épp te kívánod ezt tőlem...

MARTIN Miféle új érzések ezek?

ANNA Nem, ezek régiek...

MARTIN Tudod jól, hogy nem bírom ezt a primitív szentimentalizmust. Miféle túlhaladott problémák ezek? Csak semmi illúzió, kérlek!

ANNA Most megint olyan magasról beszélsz.

Csend.

MARTIN Anna, azt mondod, hogy goromba volt hozzád... a fasiszta úr.

ANNA Igen.

MARTIN Nagyon goromba?

ANNA Nem különösebben.

Csend.

MARTIN Mégis goromba volt... Talán valóban nem méltó hozzánk.

ANNA Mi?

MARTIN Hogy hagyjuk, hogy ezt a vezetőséget odabent a mi berondított felséges urunkért megverjék ezek a fasiszta urak.

ANNA Látod!

MARTIN Mit lássak? Semmit sem látok! Semmit! Egyáltalán semmit! De értsd meg: ezt a diadalt nem engedhetjük meg a fasiszta uraknak! Gyere! (*El Annával*)

Karl jön Lenivel. Szemlátomást lehangoltak. Leülnek egy padra az illemhely mellett.

LENI Miért hallgatsz már ilyen régen?

KARL Mert sajog a szívem.

LENI De hát nem tehetsz róla, hogy ez a délszaki éj ilyen rossz hangulatban ért véget!

KARL Köszönöm. (*Megszorítja Leni kezét, majd a sajátjába temeti a fejét*)

Csend.

LENI Ez a te Martin elvtársad hasonlít egy ismerősömhöz. Azzal sem lehetett beszélni, mert a motorkerékpárján kívül semmi más nem érdekelt. Számtalan versenyt megnyert, és a tréningje közben zavartam. Ne légy már olyan szomorú...

KARL A legszívesebben nem is élnék!

LENI Miért?

KARL Mert túlságosan jó a szemem. Látom, hogyan fejlődik a világ, és aztán arra gondolok, ha csak egypár évvel fiatalabb volnék, aktívan

részt vehetnék a megjavításában – de én bizony már romlott vagyok. És fáradt.

LENI Ezt csak bebeszéled magadnak.

KARL Félelme vagyok! Csak az egyik felem érdemes a jóra, a másik felem reakciós.

LENI Nem szabad így elcsüggedni...

KARL Azt hiszem, megátkoztak...

LENI Nem, nem!

KARL (*felemelkedik*) De!

Csend.

LENI Hiszel Istenben?

Karl hallgat.

Van Isten, és van megváltás is.

KARL Csak tudnám, ki átkozott el engem.

LENI Hagyd, hogy megváltsalak.

KARL Te? Engem?

LENI Van négyezer márkám, alapítunk egy gyarmatáru-kereskedést...

KARL Mi?

LENI Odakinn a nagybácsikámnál...

KARL Mi?

LENI Te meg én.

Csend.

KARL Kézpénzben?

LENI Igen.

Csend.

KARL Mire gondolsz most? Házassági közösségre? Nem, kár lenne érted mellettem!

LENI Ember, ó, ne beszélj velem ilyen könnyörtelenül! Ha rövid ideje is,

de úgy ismerlek már, akár a tenyeremet! (*Nyakába borul, nagy csók-jelenet*)

KARL Örökkön-örökké arról álmodtam, hogy egy nő majd megvált, de bizony nem tudtam hinni benne – ugyanis, tudod, túlságosan el vagyok keseredve.

LENI (*megcsókolja a homlokát*) Igen, a világ tele van irigyekkel.

HETEDIK KÉP

Josef Lehninger kerthelyiségében. A republikánus délszaki éj teljesen felbomlott, csak a vezetőség ül még a lampionok alatt, mégpedig: Ammetsberger városi tanácsos Adelével, Betz, Engelbert és Kranz. Az utóbbi egy asztalra borulva horkol. Már éjjélre jár, Adele didereg, mert hideg szellő fújdogál.

BETZ Csak az istenek tudják, hogy mit kéne tenni.

ENGELBERT Menjünk haza?

VÁROSI TANÁCSOS (*gyorsan feláll*) Még ha csupa ördög is a világ, akkor se, soha! Nem hagyjuk délszaki éjünket felbomlasztani! Elvbarátaim, itt maradunk, és nem hátrálunk – a záróráig! (*Visszaül*)

ENGELBERT Halljuk! Halljuk!

A városi tanácsos idegesen szivarra gyújt.

KRANZ (*felébred, artikulálatlan hangon ásít; Betzhez*) Te, milyen szépet álmodtam!

BETZ Kellemeset?

KRANZ Nagyon. Ugyanis épp egy köztársaságról álmodtam, és az olyan tökéletes köztársaság volt, hogy még a monarchisták is titkos köztársaságiak voltak benne...

BETZ Tehát ez egy úgynevezett vágyálom volt.

KRANZ Mi?

ENGELBERT Mi lenne, ha tarokkoznánk kicsit?

VÁROSI TANÁCSOS Tarokk?

ENGELBERT Egy kis búfelejtő tarokk...

KRANZ Búfelejtő tarokk!

VÁROSI TANÁCSOS Ez volna még tulajdonképpen a legésszerűbb...

ENGELBERT Kártya van nálam. *(Leül a városi tanácsossal és Kranzcal a legvilágosabb lampion alá, kever és oszt)* Kitűnő eszme!

Betz kibicel.

VÁROSI TANÁCSOS Első!

ENGELBERT Második!

KRANZ Utolsó!

VÁROSI TANÁCSOS Szóló!

KRANZ És a fény bevilágítja a sötétséget... *(Kijátssza a lapot)*

A szél felerősödik.

ADELE *(dideregve feláll)* Alfons!

VÁROSI TANÁCSOS *(nem zavartatja magát)* Parancsolsz?

ADELE Mikor indulunk már végre?

VÁROSI TANÁCSOS Kétszer nem mondok semmit! Disznó!

ADELE Még megfázom...

VÁROSI TANÁCSOS Nagyon sajnálom, szivikém!

KRANZ Itt is szivike!

ENGELBERT És itt is!

BETZ *(Adeléhez közeledik)* A záróraig maradunk, tanácsosné asszony.

ADELE Hánykor van a záróra?

BETZ Kettő körül.

ADELE És most mennyi az idő?

BETZ Éjfélre jár.

ADELE Ó, istenem...

VÁROSI TANÁCSOS *(Betzhez)* Ugyan hagyd, kérlek!

Csend.

ADELE Itt még elvisz a halál.
 BETZ Vagy egy tüdőgyulladás.

Szünet.

A legszebb halál természetesen az, ha egy eszméért halunk meg.

ADELE Nincs olyan eszme, amiért én meghalnék.

BETZ (*halkan nevet*) Még azért az eszméért sem, amiért a hites ura feláldozza magát?

ADELE Hát ő feláldozza magát?

BETZ Éjjel-nappal.

ADELE Maga csak tudja.

BETZ Természetesen minden relatív.

Szünet.

ADELE Higgyc el nekem, hogy olyan férfi, akinek nincsenek ilyen közérdekű eszméi, sokkal kedvesebb a családjához. Ezt én tisztára emberi szempontból gondolom. Maga, Betz úr, intelligens férfi, ezt én már észrevettem.

VÁROSI TANÁCSOS Miről társalogtok ilyen hévvel?

BETZ Rólad.

VÁROSI TANÁCSOS Valóban? Nincs hálásabb témátok?

ADELE (*ingerülten*) Alfons!

VÁROSI TANÁCSOS Mi az már megint?

ADELE Ennék egy sonkás kenyeret.

VÁROSI TANÁCSOS Már két sonkás kenyeret eltüntettél! Azt hiszem, ennyivel beérhetnéd! (*Rágyújt egy újabb szivarra*)

ADELE Ha a szivarodat...

VÁROSI TANÁCSOS (*a szavába vág*) Ó, te lehetetlen nőszemély! Pfuj!... És nem is szelel, mert mindent sajnál tőlem! (*Dühöngve eldobja a szivarját*) Elviselhetetlen szivar!

ADELE (*feláll*) Haza akarok menni.

VÁROSI TANÁCSOS Kérlek, csak ne légy ingerült!

ADELE Megyek...

VÁROSI TANÁCSOS Én maradok.

ADELE Ugyan, gyere!

VÁROSI TANÁCSOS Nem! Maradj, ha mondom!

ADELE Hiszen reggel hatkor már megint talpon lehetek, hogy kimossam az ingeidet, és...

VÁROSI TANÁCSOS Maradsz, ha mondom!

ADELE Még elvisz itt a halál...

VÁROSI TANÁCSOS Maradsz, és kész! Megértetted?

Adele újra leül, és fájdalmasan mosolyog.

Játsszunk!

ENGELBERT Tovább!

KRANZ Én is!

ENGELBERT Mégpedig?

KRANZ Viszem!

VÁROSI TANÁCSOS Fityiszt! Betli! Úgy van, betli! Nyerni tudok én magam is. *(Gyorsan nyer, és harsányan nevet)*

Szünet.

BETZ Miért nem megy tulajdonképpen egyedül haza?

ADELE Mert nem enged el egyedül.

BETZ Nem engedi? Egyedül sem engedi? De hát nem rendelkezhet a személyével... Istenemre, hirtelen most egészen más színben tűnik föl, mint vártam... Alfons Ammetsberger, az én öreg harcostársam... harmincöt év... Igen, igen, ezt bizonyára a kor teszi. Vajon én is így megváltoztam?

VÁROSI TANÁCSOS *(Betzhez)* Kérlek, Betz, hagyd már békében!

VENDÉGLŐS *(megjelenik; alaposan felöntött a garatra, és tántorogva üdvözli a jelenlevőket, de senki sem vesz róla tudomást; vigyorog)* Csak bojkottáljatok, csak bojkottáljatok! Nekem már minden mindegy, nem sírok utánatok! Különben is a reakciósök sokkal bőkezűbb vendégek. A ti fiataljaitok csak limonádét szopogatnak! Szép kis köztársaságiak! Limonádét! Limonádét!

KRANZ Fogd be a pofád!

VENDÉGLŐS *(hirtelen álmodozva)* Eszembe jut az árnyékszékem. Látjá-

tok, régebben csak malacságok voltak a falára írva, aztán, a háborúban, csupa hazafias jelszó, most pedig csupa politikai... higgyétek el, addig nem gyógyul meg a német nép, amíg nem malacságokat firkálnak oda újra...

KRANZ Fogd be a pofád, te ocsmány disznó!

VENDÉGLŐS Hogyan? Heinrich, te vagy itt még az egyetlen igaz ember – mit mondott az az úr nekem?

BETZ Azt mondta, hogy fogd be a pofád.

VENDÉGLŐS Igen, azt mondta? Az a rossz gazda. Lám, lám, van egy izgalmas újságom a számotokra, kedves barátaim!

KRANZ Mi nem vagyunk a te kedves barátaid!

VENDÉGLŐS Mit mondott?

BETZ Hogy nem vagyunk a te kedves barátaid, azt mondta.

VENDÉGLŐS Azt mondta? Hát akkor, uraim, van szerencsém önökkel egy örvendetes hírt közölni: nevezetesen önök be vannak kerítve, uraim, tökéletesen be vannak kerítve!

A városi tanácsos felfigyel.

BETZ Ki van bekerítve?

VENDÉGLŐS Önök, drága uraim!

ENGELBERT Hogyan?

VENDÉGLŐS Uraim! Épp az imént értesültem róla, hogy a fasiszta urak el akarják önöket agyabugyálni...

A városi tanácsos feláll.

A fasiszta urak ugyanis azt állítják, hogy önök, drága uraim, összerondították az emlékművet...

VÁROSI TANÁCSOS Miféle emlékművet?

VENDÉGLŐS Őfelsége emlékművét.

ENGELBERT Egy szót sem értek ebből.

VENDÉGLŐS A fasiszta uraknak ugyanis felment a vér az agyukba, és helyre akarják állítani őfelsége becsületét, Vérrrel! Hurrá!

KRANZ Ó, te kaporszakállú magasságos atyaúristen!

VENDÉGLŐS Kár tagadni, uraim! Bizonyítékaik vannak! Minden jel önök ellen szól! Jönnek a keresztkérdések és így tovább!

VÁROSI TANÁCSOS Hazugság! Ocsmány hazugság! Itt senki se rondította be öfelségét! Kikérem magamnak!

VENDÉGLŐS (*felemeli a poharát*) Egészségünkre! (*Kiüríti*)

Csend.

BETZ Josef, ki mondta ezt neked, hogy bennünket el fognak agyabugyálni?

VENDÉGLŐS Martinnak az ő Annája.

VÁROSI TANÁCSOS (*élesen*) Martin? Érdekes!

VENDÉGLŐS Diszkrét, becsületbeli ügy!

KRANZ Most aztán már semmit sem értek!

ENGELBERT A logika törvényei szerint ez csak tévedés lehet...

VÁROSI TANÁCSOS (*élesen*) Vagy árulás! A mi lelkiismeretünk tiszta.

VENDÉGLŐS Tiszta vagy nem tiszta, jönnek a pofonok, uraim!

KRANZ Te Júdás!

VENDÉGLŐS (*siránkozva*) Uraim, én nem vagyok Júdás! Én a szívem mélyén mindig hű maradtam önökhöz, még a forradalom után is! De micsoda fordított világban élünk is mi manapság! Azelőtt egy ilyen helyen vasárnap csupa gyönyörűség volt az élet, és ha valakit Isten nevében megtépáztak, akkor sohasem a rohadt politika miatt, hanem valamilyen tenyeres-talpas néemberért! Ezek nagyon egészségtelen jelenségek, uraim!

KRANZ Szót kérek! Javasolnék valamit! Síkraszállok amellet, hogy várjuk be itt a legnagyobb lelki nyugalommal az események további alakulását, mert mi fényesen igazolni tudjuk magunkat, mivel teljesen ártatlanok vagyunk!

ENGELBERT Halljuk! Halljuk!

VÁROSI TANÁCSOS Nevetséges!

BETZ (*Kranzhoz*) Már megint megfeledkezel agresszív ösztöneinkről...

KRANZ He?

VENDÉGLŐS Jönnek a pofonok...

BETZ Engem magasabb szempontok vezetnek. Az ember végtére ter-

mészetétől fogva kegyetlen, ezzel az igazsággal, kedves barátaim, szembe kell néznünk!

VENDÉGLŐS Ó, milyen igaz!

VÁROSI TANÁCSOS Elvbarátaim! Az ember, sorsát tekintve, ingó nád a szélben, akár monarchista, akár köztársasági. Vannak pillanatok az életben, amikor a legbátrabb is az ész hangjára kénytelen hallgatni, még ha érzelmei ellenére is! Elvbarátaim! Nyomorult az a hadvezér, aki csapatait az elkerülhetetlen vereség ellenére harcba vezényli! Ebben az értelemben ezennel berekesztem délszaki éjüncet. Vis maior történt, erőszakos beavatkozás! Hol a kalapom?

BETZ Én maradok.

VÁROSI TANÁCSOS Micsoda?

BETZ Nekem ugyanis más a véleményem...

VÁROSI TANÁCSOS Itt senkinek nem lehet más véleménye!

BETZ Gondolod? Hiszen a berondított emlékmű tekintetében teljesen tiszta a lelkiismeretünk.

ENGELBERT Így igaz!

BETZ És ezért nem helyeslem, ha megfutamodunk.

VÁROSI TANÁCSOS Nem helyes, de okos! Ezek a fasiszták, mint tudjuk, többségben vannak, és ezért, mint tudjuk, minden gyalázatos tette képesek. Hol a kalapom?

BETZ Én maradok. Legfeljebb megvernek!

Csend.

VÁROSI TANÁCSOS (*gúnyosan végigméri*) Úgy, szóval az úr katasztrófa-politikus? Nos, jó mulatást!

BETZ Köszönöm.

VÁROSI TANÁCSOS (*vigyorog*) Istenem, milyen hősies!

BETZ Inkább a verés, mint gyáván megfutamodni.

Csend.

VÁROSI TANÁCSOS Ez a véleményed?

ADELE Nekem is ez a véleményem.

VÁROSI TANÁCSOS Neked itt semmiféle véleményed nem lehet!

ADELE Mégis ez a véleményem!

VÁROSI TANÁCSOS (*lassan, fenyegetően közeledik Adeléhez*) Neked itt semmiféle véleményed nincsen, megértetted?!

ADELE Csak azt mondom, amit gondolok.

VÁROSI TANÁCSOS Te itt ne gondold semmit.

ADELE (*ingerülten*) Ez a véleményed?

VÁROSI TANÁCSOS Ne járass le, kérlek! Igen?

ADELE Nem.

A városi tanácsos megcsípi.

Jaj! Ne!

VÁROSI TANÁCSOS Befogod végre a szád?

ADELE Jaj, Alfons! Jaj!

VÁROSI TANÁCSOS Fékezd magad! Vagy pedig...

ADELE (*sikoltva kiszabadítja magát*) Jaj! Ez a te idealizmusod!

VÁROSI TANÁCSOS Ó, te lehetetlen nőszemély!

ADELE Ó, te lehetetlen férfi! Kívül proletár, belül kapitalista! Csak tudják meg végre az urak, milyen is vagy! Engem zsákmányol ki, engem! Harminc éve, harminc éve! (*Sír*)

VÁROSI TANÁCSOS (*eltakarja a szemét a kezével*) Adele! Adele...

Csend.

(*Lassan leveszi a kezét a szeméről*) Hol a kalapom?

VENDÉGLŐS (*nehézkösen feltápáskodik*) Kalappal vagy kalap nélkül be vagy és be is leszel kerítve... (*Böfögve és tántorogva el*)

Adele hirtelen felnevet.

VÁROSI TANÁCSOS Ne neved!

ADELE Ahogy itt elnézlek, egyenesen nevetségesnek találom, ahogy te itt a fiatal emberek útjában állsz... (*Újra felzokog*)

VÁROSI TANÁCSOS Ne bőgj!

ADELE Ez az idegeim miatt van...

KRANZ Tipikus asszonylogika.

ADELE (*sírva*) Ne dobtad volna ki az előbb a fiatalokat, akkor most senki sem merészkedne ide... így azonban mind csak öreg nyomorékok vagyunk...

ENGELBERT De kérem!

VÁROSI TANÁCSOS Úristen az égben!

ADELE Hagyd ki az Istent a játékból!

KRANZ Isten nem létezik.

Csend.

Szót kérek! Javasolnék valamit. Nekem az a véleményem, hogy Martint csak úgy, ukmukfukk kizárni a híveivel együtt, hogy úgy mondjam, elhamarkodott dolog volt... neki ugyanis meglehetősen sok híve van, erős tábor, és nem is a legrosszabb tábor... ezenkívül, hogy úgy mondjam, igaza is volt...

VÁROSI TANÁCSOS Úgy véled?

KRANZ Ha most nekünk is lennének olyan kispuskáink, mint ezeknek a fasisztáknak, akkor nem kellene hagynunk, hogy ártatlanul elpáholjanak, hanem védekezhetnénk – védekezhetnénk –, logikus, nem?

ENGELBERT Logikus vagy nem logikus! A szervezeti szabályzat szerint Martint ki kellett zárni!

KRANZ Logikus vagy nem, szarok az ilyen szervezeti szabályzatra!

ENGELBERT Halljuk! Halljuk!

KRANZ Ez a szervezeti szabályzat teljesen elavult.

VÁROSI TANÁCSOS Most egyszerre?

KRANZ Hivatalosan síkra szállok amellet, hogy Martin elvbarátunk elhamarkodott kizárását nyilvánítsuk semmissé.

VÁROSI TANÁCSOS Semmissé?

KRANZ Igen.

VÁROSI TANÁCSOS (*kérdően körülnéz*) Mi ez?

BETZ Igen!

ENGELBERT Hm.

VÁROSI TANÁCSOS (*Engelberthez, halkán*) Igen vagy ne?

Csend.

ENGELBERT Igen.

Csend.

VÁROSI TANÁCSOS Hol a kalapom?

ADELE (*odanyújtja neki a kalapját*) Itt.

VÁROSI TANÁCSOS (*mélyen a homlokába húzza a kalapot, színtelen hangon*) Visszavonulok a politikai életből... ezentúl nem megyek sehová... legfeljebb csak kuglizni vagy énekelni...

ADELE Végre, Alfons!

Trombitajel.

Az őrnagy az egykori gyarmati egyenruhában két fasisztával besiet a kertbe, megáll közvetlenül a városi tanácsos előtt, és dühödten végigméri.

Csend.

ŐRNAGY Már részesültem abban a kétes megtiszteltetésben, hogy megismerhessem önt.

A városi tanácsos megadóan bólint.

A riadt tekintetéből és kiváló elvtársainak büntudatos pofájáról látom, hogy kitalálták jövedelem célját.

ENGELBERT Mi teljesen ártatlanok vagyunk!

ŐRNAGY Kuss! Most aztán elárultátok magatokat!

Halálos csend.

(*Üvölt*) Csend legyen! Megálljatok csak! Vörös csőcselék!

BETZ Persze minden relatív...

ŐRNAGY Pofa be!... A kurva istenit, veletek még el tudunk bánni! Bosszú Strassburgért! Majd megmutatjuk nektek: emlékműveket

gyalázni!... A becsületünkbe gázoltatok, és a mi becsületünket csak vérrel lehet tisztára mosni!

BETZ Tökéletes baromság!

ŐRNAGY Micsoda?

Betz rágyújt egy szivarra.

Ne dohányozzon!

BETZ Kérem. *(Leteszi a szivart)*

Csend.

ŐRNAGY Czernowitz!

CZERNOWITZ Parancsára, őrnagy úr!

ŐRNAGY Mesélje csak el... hogyan bánt az ön atyja a háborúban azokkal a hadifoglyokkal, akik passzív ellenállást próbáltak tanúsítani!

CZERNOWITZ A seggükbe verette a töltényeket, mint szögeket a falba, őrnagy úr!

ŐRNAGY *(Betzhez)* Érthető?

BETZ Nekem nincsen seggem...

ŐRNAGY *(körbejárja a városi tanácsost, majd hirtelen rárivall)* Kezeket lábhoz! Leülni!

A városi tanácsos gépiesen leül. Az őrnagy int az egyik fasisztának. A fasiszta papírt, tintát és tollat hoz a városi tanácsosnak.

Így. Írja, amit diktálok!

A városi tanácsos megadóan engedelmeskedik.

(Az őrnagy diktál) Én, Alfons Ammetsberger, a vörös tanácsos, ezenel becsületszavamra kijelentem... megvan?... *becsületszavamra* kijelentem, hogy én egy egészen közönséges...

A városi tanácsos abbahagyja az írást.

Írja!

A városi tanácsos tovább ír.

...hogy én egy egészen közönséges, rohadt gazember vagyok!

A városi tanácsos újra megáll.

Na, mi lesz?

A városi tanácsos nem mozdul.

Fickó, ha nem engedelmeskedik, rögtön tele lesz a nadrágja! Írja! Gyerünk!

VÁROSI TANÁCSOS (*lassan a papír fölé hajol, majd hirtelen nyöszörögni és zokogni kezd*) De kérem, hiszen én nem vagyok...

ŐRNAGY (*üvöltve a szavába vág*) De igenis, maga gazember, egy közönséges, rohadt gazember!!

ADELE Hallja-e! Ő nem gazember, hallja! Ő az én uram, hallja! Mit meg nem enged magának, maga felcicomázott alak! Hagyja ezt az embert békében!

BETZ Egyáltalán milyen joron...

ŐRNAGY (*a szavába vág*) Pofa be!

ADELE Fogja be maga a pofáját! És vesse le ezt a holmit, a háborúnak régen vége, paprikajancsi! Mondjon le inkább a nyugdíjáról a hadirokkantak javára, és válasszon valami becsületes munkát, ahelyett, hogy szegény emberek kerti mulatságát háborgatja, maga közönséges, rohadt gazember!

ŐRNAGY Közönséges némbor! Na, megálljatok! Kint áll negyven német férfi! (*Gyorsan el a fasisztával*)

ADELE (*utánakiált*) Ez itt az én férjem, érthető?!

Óriási kavarodás a kerthelyiség előtt. Martin Annával elvtársai kíséretében besiet a kertbe.

Martin!

MARTIN Parancsára, nagyságos asszonyom! A levegő úgyszólván tiszta, uraim! Tudomásukra kell hoznom, hogy a fasiszta urak látogatása *nekünk* szólt... nekem és az elvtársaimnak... és nem ennek a vezetőségnek itt. Ámde becsüljük magunkat annyira, hogy felelünk cselekedeteinkért. Bejelenthetem, hogy itt már senkinek semmi oka a félelemre, mivel a fasiszta urak, amint odakint megláttak bennünket, azonnal átcsoportosították erőiket, méghezza radikálisan! Mi pedig újra megtettük a magunkét!

VÁROSI TANÁCSOS Na lám!... Szó sincsen arról, hogy a demokratikus köztársaságot valamilyen akut veszély fenyegeti. Elvbarátaim! Amíg létezik köztársasági védszövetség, és ameddig kijár nekem az a megtiszteltetés, hogy a helyi szervezet elöljárója lehetek, addig a köztársaság nyugodtan alhat!

MARTIN Jó éjszakát!